

Cansu Özbaş¹, Merve Atik Şahin², Merve Esgin³, Mustafa Necmi İlhan⁴

DOI: 10.17942/sted.1377898

Geliş/Received: 30.10.2023

Kabul/Accepted: 11.09.2025

Özet

Amaç: Tıp fakültesi öğrencileri, toplumsal cinsiyet eğitimi açısından özellikli bir hedef grup olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmada toplumsal cinsiyet eğitimi öncesi ve sonrasında tıp fakültesi öğrencilerinin tutumlarının "Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği" kullanılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eğitimi öncesi ve sonrası tutumlarını değerlendiren gözlemsel bir araştırmadır. Veri kaynağı olarak anket ve "Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları Ölçeği" kullanılmıştır. İstatistiksel analiz yöntemi olarak Ki-kare, Mann Whitney U, Wilcoxon ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Ölçeği ön test puan ortanca değeri 61,0 (IQR 25-75; 53,5-68,0) son test puan ortanca değeri 62,0 (IQR 25-75; 52,5-68,5) olup; ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p=0,274$). Bununla birlikte "Toplumsal Cinsiyet Ölçeği" ön test puanlarının demografik özelliklere göre karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olan tek değişken cinsiyettir ve kadın cinsiyetin ön test puan ortancası 66,0 (IQR 25-75; 46,0-75,0), erkeklerden 54,0 (IQR 25-75; 34,0-75,0) yüksektir ($p<0,001$).

Sonuç: Yapılan eğitimin toplumsal cinsiyet rol tutumları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı ancak kadın öğrencilerin daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Bu perspektifte esas sonucumuz ise bir saatlik dersin; bireylerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarında değişikliklerin oluşumu için yetersiz kalması ve bu derslerin süre ve içeriklerinde yapılacak iyileştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulması olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: cinsiyet eşitliği; eğitim; tıp; üniversite; öğrenciler

Abstract

Objective: Medical students can be considered a specific target group regarding gender education. This study aimed to assess medical students' attitudes before and after gender education using the "Gender Roles Attitude Scale."

Method: This study is an observational study aimed at evaluating medical students' attitudes at Gazi University Faculty of Medicine before and after receiving gender education. Data were collected using a questionnaire and the "Gender Roles Attitude Scale." Statistical analyses were conducted using Chi-square, Mann-Whitney U, Wilcoxon and Kruskal-Wallis tests.

Results: The median pre-test score of the participants on the Gender Roles Attitude Scale was 61.0 (IQR 25-75; 53.5-68.0), and the median post-test score was 62.0 (IQR 25-75; 52.5-68.5). No statistically significant difference was found between the pre-test and post-test scores ($p=0.274$). Additionally, when comparing the pre-test scores based on demographic characteristics, the only statistically significant variable was gender. The median pre-test score of female students (66.0; IQR 25-75: 46.0-75.0) was higher than that of male students (54.0; IQR 25-75: 34.0-75.0) ($p<0.001$).

Conclusion: The study found that the gender education provided had no significant impact on gender role attitudes and that female students exhibited a more egalitarian attitude. The main finding of this study is that a one-hour lecture is insufficient to bring about changes in individuals' gender role attitudes. Therefore, improvements in the duration and content of these courses are necessary.

Keywords: gender equality; education; medical; undergraduate; students

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı (Orcid no: 0000-0001-7349-8063)

² Uzm. Dr., Sincan İlçe Sağlık Müdürlüğü (Orcid no: 0000-0002-8017-0549)

³ Arş. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı (Orcid no: 0009-0009-0166-5104)

⁴ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı (Orcid no: 000-0003-1367-6328)

Giriş

Cinsiyet, bireyin doğumda belirlenen ve biyolojik, morfolojik, anatomik ve genetik farklılıklara dayanan bir kavramdır (1). Buna karşın toplumsal cinsiyet, toplum tarafından cinsiyetlere atfedilen ayırt edici özellikleri, sosyokültürel beklentileri ve bireylerin ekonomik, sosyal ve sağlık alanlarındaki konumlarını şekillendiren dinamik bir yapıyı ifade eder (2). Toplumsal cinsiyetin tarihsel gelişimi, savaşlar, politika ve toplumsal yapılar tarafından şekillendirilmiştir. 17. ve 18. yüzyıllarda politik katılım erkek kimliği üzerinden tanımlanırken, 20. yüzyılda feminist hareketler ve toplumsal değişimler bu algıyı dönüştürmüştür. Günümüzde toplumsal cinsiyet, biyolojik farklılıkların ötesinde, kültürel ve sosyal bağlamda inşa edilen ve değişkenlik gösteren bir kavram olarak kabul edilmektedir (3). Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların ve erkeklerin hayatın her alanında eşit hak ve fırsatlara sahip olmasını amaçlayan bir kavramdır. Aynı zamanda, toplumsal cinsiyet eşitliği, insan haklarının tam anlamıyla hayata geçirilebilmesi için kritik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir (4).

Kadınlar ve kız çocukları, dünya nüfusunun yaklaşık %50'sini oluşturarak küresel potansiyelin yarısını temsil etmektedir. Buna rağmen, toplumsal cinsiyet eşitsizliği onların eğitim, sağlık, ekonomik fırsatlar ve temel haklara erişimini ciddi şekilde kısıtlamaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, sağlık hizmetlerine erişimdeki sınırlılıklar ve yetersiz beslenme gibi nedenlerle kız çocuklarının ölüm oranları erkek çocuklara kıyasla daha yüksek seyretmektedir. Ayrıca, her yıl dünya genelinde yaklaşık 15 milyon kız çocuğu 18 yaşından önce evlendirilmekte; bu da onların eğitim, sağlık ve kişisel gelişim haklarını önemli ölçüde engellemektedir. Günümüzde birçok ülke hâlâ eğitimde cinsiyet eşitliğini sağlayabilmiş değildir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir başka boyutu ise kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddettir. Kadınların %35'i, partnerleri ya da yakın çevrelerinden kişiler tarafından fiziksel veya psikolojik şiddete maruz kalmaktadır. Afrika ve Orta Doğu'da yaklaşık 133 milyon kız çocuğunun kadın sünnetine maruz kaldığı tahmin edilmektedir. Tüm bu veriler ışığında, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yalnızca temel bir insan hakkı değil; aynı zamanda sürdürülebilir

kalkınma ve toplumsal refah için vazgeçilmez bir gereklilik olduğu söylenebilir (5).

Dünya Sağlık Örgütü, 1970'lerden beri küresel vizyonu olan "Herkes İçin Sağlık" anlayışı ile kadın cinsiyet dahil tüm dezavantajlı grupları desteklemektedir. Ayrıca 2015-2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde önceliklendirilen 17 konudan birisi de toplumsal cinsiyet eşitliğidir (6,7). Dünya genelinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin en yüksek olduğu ülkeler arasında Finlandiya, İzlanda, Yeni Zelanda, Norveç ve İsveç bulunurken; toplumsal cinsiyet eşitliğinin en düşük olduğu ülkeler arasında Çad, İran, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Pakistan ve Afganistan bulunmaktadır. Dünya Ekonomik Forumu 2020 Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ne göre 156 ülke arasında Türkiye 133. sırada yer almaktadır (8).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bugün hala tüm dünyada eğitim, çalışma hayatı, sağlık, siyaset, ekonomi, iklim değişikliği ve medya gibi pek çok alanda problem olmaya devam etmektedir (9,10). Eğitim ve iş olanaklarının sınırlı olması, çocuk yaşta evlilikler, 18 yaş altı gebelikler, kadın sünneti ve kadına karşı şiddet olayları gibi sosyokültürel faktörlere ek olarak anemi, anne ölümü, serviks ve meme kanseri gibi pek çok sağlık probleminin varlığı, kadın cinsiyeti özellikle sağlık alanında dezavantajlı bir konuma getirmektedir (11,12). Diğer bir taraftan son yıllarda toplumsal cinsiyete duyarlı tıbbın popülaritesi giderek artmaktadır (13). Bu konjonktürde bakıldığında tıp fakültesi öğrencilerinin, üniversite döneminde toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine alacağı eğitimin büyük önem arz ettiği söylenebilir. Üniversitelerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda kritik bir eğitim alanı olduğu söylenebilir. Özellikle genç yetişkinler için üniversite dönemi, kimlik gelişimi ve toplumsal rollerin şekillenmesi açısından önemli bir süreçtir. Bu nedenle, yükseköğretimde toplumsal cinsiyet eğitiminin güçlendirilmesi hem bireylerin akademik ve profesyonel yaşamlarında hem de yaşamlarının her alanında eşitlikçi bir tutumu benimsemelerine katkı sağlayabilir (14-16). Tüm bunlara ek olarak tıp fakültesi öğrencilerinin meslek hayatlarında hastalara cinsiyet ayırt etmeksizin yaklaşımlarının ve toplumsal olaylar karşısında sabırlı, anlayışlı, ilgili ve empatik bir tutumla yaklaşımları

gerekmesi de toplumsal cinsiyet eğitimi açısından bu topluluğu önemli bir hedef grup haline getirmektedir.

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi eğitim müfredatında toplumsal cinsiyet konusu bir saatlik kısa bir ders ile anlatılmaktadır. Literatürde toplumsal cinsiyet ile ilgili gerçekleştirilen eğitimlerin süre ve kapsamalarının artmasının, toplumsal cinsiyet eğitiminin etkinliğini arttırdığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (16-19). Öğrencilere verilen bir saatlik dersin toplumsal cinsiyet ile ilgili bilgi, tutum ve davranış değişikliği için yeterli olmadığı düşünülmüştür. Bu çalışma ile bir durum değerlendirilmesi yapılarak, toplumsal cinsiyet ile ilgili yeni müfredat geliştirilecek ya da var olan müfredatların güçlendirilmesi gerçekleştirilerek literatüre katkı sağlanacaktır.

Bu çalışmada bir Tıp Fakültesi Dönem 3 öğrencilerinde toplumsal cinsiyet konulu eğitimin "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği" kullanılarak değerlendirilmesi ve bazı demografik özelliklerin toplumsal cinsiyet rol tutumları üzerine olan etkilerinin irdelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Bu çalışma gözlemsel bir araştırma olup, Mayıs-Haziran 2022 tarihlerinde uygulanmıştır. Araştırma 2021-2022 yıllarında, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 3 Türkçe sınıfı öğrencilerinin katılımı ile yürütülmüştür. Dönem 3 Türkçe sınıfına kayıtlı lisans öğrencisi sayısı 338'dir. Araştırmanın örneklemini OpenEpi programı ile hesaplanmıştır. %50 bilinmeyen sıklık ve dizayn efekt:1 alınarak, %99 güven aralığında 225 kişiye ulaşılması hedeflenmiş ve 241 kişiye ulaşılmıştır.

Veri kaynağı anket formu ve "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği" olarak belirlenmiştir. Ölçeğin orijinalinde 20 madde yer almaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlilik-güvenilirlik çalışması Bakioğlu ve Türküm tarafından yapılmış olup, bu çalışmanın sonunda 15 madde haline getirilmiştir. Ölçek tek boyutludur ve cevaplar beşli Likert şeklindedir (5= Tamamen katılıyorum – 1=Hiç katılmıyorum). Geçerlilik güvenirliği yapılmış haliyle, son 13 madde ters, ilk iki madde doğrudan kodlanarak toplam puan hesaplanmaktadır. Ölçekten 15-75 arasında

puan alınmaktadır. Ölçekten alınan puan arttıkça, eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolü tutumu da yükselmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,88; test-tekrar test güvenirlik katsayısı 0,77; madde-toplam korelasyonları ise 0,37 ile 0,92 arasındadır. Ölçeğin toplam açıklanan varyansı %38,6; KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri ise 0,92 olarak bildirilmiştir (20). Uygulanacak formların ön denemesi 30 kişi üzerinde yapılarak gerekli düzeltmeler gerçekleştirilmiştir.

Bir saatlik Toplumsal Cinsiyet dersinden öncesinde ölçek ile anket formu uygulanmış ve ayrıca dersten üç ay sonra ilk çalışmaya katılmış olan öğrencilere ölçeğin tekrar uygulanması gerçekleştirilmiştir. Ölçek ve anket uygulaması Google Forms üzerinden yüz yüze görüşme metodu ile gerçekleştirilmiş ve yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür. Bu ders içeriğinde toplumsal cinsiyet kavramı, kavramın tanımı ve uygulamaları, aile içi toplumsal cinsiyet kavramı, Türkiye'deki toplumsal cinsiyet ve kültürel farklılık durumları, eğitim ve istihdamın toplumsal cinsiyet ile ilişkisi ve konu ilgili sonuç ve öneriler başlıkları bulunmuş olup, ders interaktif katılımlı bir metotla yürütülmüştür.

Bu çalışmada Tablo 3'de Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği'ne verilen yanıtlar analiz edilirken, "kararsız" yanıtlar analize dahil edilmemiştir. Bu durumun temel nedeni; "kararsızım" yanıtı veren katılımcı sayısının oldukça düşük olduğunun gözlemlenmiş olmasıdır. Sayıca az olan bu grup üzerinden yapılan analizlerin istatistiksel olarak güvenilir sonuçlar üretmesi güçtür. Küçük örneklemle yapılan analizlerde hata payı yükseldiğinden ve sonuçların genellenebilirliği azaldığından, bu yanıtlar analize dahil edilmemiştir. Ayrıca çalışmanın amacı, katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının net bir şekilde değerlendirilmesidir. "Katılıyorum" ve "Katılmıyorum" yanıtları, bireylerin belirgin eğilimlerini daha açık şekilde yansıttığından, bu iki uç değer üzerinden analiz gerçekleştirilmiştir. Kararsız yanıtlar, katılımcıların gerçekten belirsiz olduklarını mı, sosyal olarak kabul edilebilir bir yanıt vermek istemediklerini mi, yoksa ölçeğin belirli bir maddesini tam olarak kavrayamadıklarını mı gösterdiğine dair net bir çıkarım yapmayı zorlaştırmaktadır. Bu

nedenle analizde yalnızca belirli bir eğilimi ifade eden yanıtlar dikkate alınmıştır. Bu çerçevede ölçek maddelerine verilen yanıtlar iki ana kategoriye indirgenmiştir: “Tamamen Katılıyorum” ve “Katılıyorum” yanıtları tablodaki “Katılıyorum” grubu altında birleştirilmiş; “Hiç Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” yanıtları ise tabloda “Katılmıyorum” grubu olarak sınıflandırılmıştır. Bu nedenle Tablo 3 için yapılan analiz kapsamında “Kararsızım” yanıtını veren katılımcılar değerlendirme dışı bırakıldığından, araştırmanın odaklandığı karşılaştırmalı analiz yaklaşımı bağlamında yüzdelik hesaplamalar da yalnızca bu iki kategorideki yanıtın toplamı üzerinden satır yüzdesi verilerek gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın istatistiksel analizlerinde SPSS sürüm 23,0 Paket Programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerde sürekli değişkenler ortalama±standart sapma ve ortancayla (çeyrekler arası aralık-IQR) ve kategorik değişkenler için sayı ve yüzde verilerek sunulmuştur. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu ortalama ve ortanca değerleri, görsel (histogram, olasılık grafikleri) ve analitik yöntemler (Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri, Skewness ve Kurtosis değerleri) kullanılarak değerlendirilmiştir. İstatistiksel yöntem olarak eğitim öncesi ve sonrası durum değerlendirilirken, parametrik test varsayımları sağlanmadığı için Wilcoxon Testi kullanılmıştır. Sosyodemografik özellikler ile test puanlarının karşılaştırılmasında ise parametrik test varsayımları sağlanmadığı için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Kategorik değişkenler ise Ki Kare ve Fisher Testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma için, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Komisyonunun 22.02.2022 tarihli ve 04 sayılı toplantısında görüşülmüş ve çalışmanın yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oy birliği ile karar (Araştırma Kod No: 2022 - 240) verilmiştir.

Bulgular

Araştırma Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 3 öğrencilerinden 241 kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması $20,8 \pm 1,0$, ortancası 21 (IQR 25-75; 20-21)'dir ve %55,2'si kadındır. (Tablo 1).

Araştırmaya katılan bireylerden %88,8'i “Erkeklerin ev işlerine yardım etmede kızlarla aynı sorumlulukları vardır.” maddesine katılıyorum olarak cevap vermiştir. Katılımcıların %43,2'si “Bir kadın eşine ters davranmamalıdır.” maddesine katılıyorum olarak cevap vermiştir. Katılımcıların %68,7'si “Bir kadından ziyade bir erkeği ağlarken görmek daha kötüdür” maddesine katılmıyorum olarak cevap verirken; %18,2'si “Erkekler kızlara göre farklı şekilde yetiştirilmelidir.” maddesine katılıyorum olarak cevap vermiştir. Katılımcılardan %48,5'i “Sadece bazı işler kadın ve erkeğe eşit derecede uygundur.” maddesine katılıyorum olarak cevap verirken, %31,6'sı katılmıyorum olarak cevap vermiştir (Tablo 2). Tablo 2'de araştırmaya katılan bireylerin son test cevaplarının dağılımının incelenmesi gerçekleştirilmiştir.

Erkeklerden “Bir kadın eşine ters davranmamalıdır.” maddesine katılıyorum olarak cevap verenler %81,2, kadınlar %92,9'dur ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($p < 0,001$). “Bir kadından ziyade bir erkeği ağlarken görmek daha kötüdür.” maddesine katılıyorum olarak cevap veren erkekler %34,1, kadınlar %4,1'dir ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,001$). “Bir babanın temel sorumluluğu maddi konularda çocuklarına yardım etmektir.” maddesine katılıyorum olarak cevap veren erkekler %27,5, kadınlar %19,8'dir ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p = 0,291$). “Bazı işler kadınlar için uygun değildir.” maddesine katılıyorum olarak cevap veren erkekler %61,8, kadınlar %24,0'dır ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($p < 0,001$) (Tablo 3). Tablo 3'te araştırmaya katılan bireylerin son test cevaplarının cinsiyetlere göre karşılaştırılması gerçekleştirilmiştir.

Demografik özelliklerine göre ön test puanlarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olan tek sonuç cinsiyettir ve kadın cinsiyetin ön test puan ortancası 66 (IQR 25-75; 46-75) ve erkeklerden 54 (IQR 25-75; 34-75) yüksektir ($p < 0,001$). Yine demografik özelliklerine göre son test puanlarının karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olan tek sonuç cinsiyettir ve kadın cinsiyetin ön test puan ortancası 66 (IQR 25-75; 49-75), erkeklerden 53 (IQR 25-75; 23-

Tablo 1. Bireylerin Bazı Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımının İncelenmesi (n=241)		
	Ortanca (IQR 25–75)*	Ortalama±SS
Yaş	21 (20-21)	20,8±1,0
	Sayı (%)**	
Cinsiyet		
Erkek	108 (44,8)	
Kadın	133 (55,2)	
Aileyle yaşama durumu		
Hayır	136 (56,4)	
Evet	105 (43,6)	
Aile yapısı		
Çekirdek aile	219 (90,9)	
Geniş aile	18 (7,5)	
Yalnızca anne	1 (0,4)	
Yalnızca baba	1 (0,4)	
Diğer	2 (0,8)	
Doğum yeri		
Köy	9 (3,7)	
İlçe	57 (23,7)	
İl	79 (32,8)	
Büyükşehir	95 (39,4)	
Diğer	1 (0,4)	
Anne öğrenim durumu		
Okuryazar değil	3 (1,2)	
Sadece okuryazar	2 (0,9)	
İlkokul mezunu	46 (19,1)	
Ortaokul mezunu	22 (9,1)	
Lise mezunu	59 (24,5)	
Ön Lisans/ Lisans mezunu	89 (36,9)	
Yüksek Lisans ve üzeri	20 (8,3)	
Baba öğrenim durumu		
İlkokul mezunu	18 (7,5)	
Ortaokul mezunu	10 (4,1)	
Lise mezunu	43 (17,9)	
Ön Lisans/ Lisans mezunu	135 (56,0)	
Yüksek Lisans ve üzeri	35 (14,5)	

Anne baba çalışma durumu	
Yalnızca anne çalışıyor	10 (4,1)
Yalnızca baba çalışıyor	0 (0,0)
Anne ve baba çalışıyor	204 (84,6)
Anne ve baba çalışmıyor	27 (11,3)
Ailenin aylık geliri	
Geliri giderinden çok az	12 (5,0)
Geliri giderinden biraz az	26 (10,8)
Geliri giderine denk	88 (36,5)
Geliri giderinden biraz fazla	105 (43,6)
Geliri giderinden epeyce fazla	10 (4,1)
Anne baba bireysel kazanç	
Baba anneden çok kazanıyor	179 (74,3)
Anne babadan çok kazanıyor	20 (8,3)
Anne ve babanın kazancı denk	42 (17,4)
Kardeşi olma durumu	
Kardeşi yok	9 (3,7)
Bir kardeşi var	109 (45,2)
İki kardeşi var	83 (34,5)
Üç kardeşi var	30 (12,5)
Üçten fazla kardeşi var	10 (4,1)
Kardeş cinsiyeti	
Sadece erkek kardeşi/ kardeşleri var	86 (37,1)
Sadece kız kardeşi/ kardeşleri var	67 (28,8)
Hem erkek hem kız kardeşi/ kardeşleri var	79 (34,1)
* Çeyreklikler arası aralık ** Sütun Yüzdesi	

Tablo 2. Son Test Cevaplarının Dağılımının İncelenmesi			
Son Test Maddeleri	Katılmıyorum (%)	Kararsızım (%)	Katılıyorum (%)
"Erkeklerin ev işlerine yardım etmede kızlarla aynı sorumlulukları vardır."	2,5	8,7	88,8
"Ev işleri cinsiyete göre paylaştırılmamalıdır."	9,5	14,5	75,9
"Erkek aileden sorumlu olduğu için kadın ona itaat etmelidir."	87,5	7,1	5,4
"Bir kadın eşine ters davranmamalıdır."	33,6	23,2	43,2
"Bir kadından ziyade bir erkeği ağlarken görmek daha kötüdür."	68,7	14,9	16,5
"Kızlar erkeklerden daha derli toplu ve temiz olmalıdır."	78,4	12,0	9,6
"Erkekler sadece sorumlu olduğu konularla ilgilenmelidir."	82,6	10,8	6,6
"Erkekler kızlara göre farklı şekilde yetiştirilmelidir."	62,2	19,5	18,2
"Arkadaş çevreme göre, gelecekteki ev içi faaliyetlerim mesleki faaliyetlerimden daha önemlidir."	71,7	20,3	7,9
"Bir babanın temel sorumluluğu maddi konularda çocuklarına yardım etmektir."	61,0	22,0	17,0
"Bazı işler kadınlar için uygun değildir."	41,9	23,2	34,8
"Arkadaş çevremde eşimin iş geleceği benim iş geleceğimden daha önemlidir."	81,3	14,1	4,6
"Çocukların nasıl yetiştirileceğine çoğunlukla annesi karar vermelidir."	80,5	11,6	7,9
"Sadece bazı işler kadın ve erkeğe eşit derecede uygundur."	48,5	19,9	31,6
"Birçok önemli işte erkeklerle anlaşmak kadınlarla anlaşmaktan daha kolaydır."	69,8	13,7	16,6
* Satır yüzdesi			

75) yüksektir ($p < 0,001$) (Tablo 4). Tablo 4'te araştırmaya katılan bireylerin bazı demografik özellikleri ile "Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği" ön test ve son test puanlarının karşılaştırılması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca her bir değişken için "Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği" ön test ve son test puanlarının kendi özelindeki değişim incelenmiştir.

Demografik değişkenlerin ön ve son test puanları, her bir değişkenin kendi özelinde değerlendirildiğinde sadece anne öğrenim durumunun lise ve ortaokul mezunu olması ve büyükşehirde yaşama durumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan büyükşehirde yaşayanların ön

test puan ortancaları 62 (IQR 25-75; 39-75) ve son test puan ortancaları 61 (IQR 25-75; 33-75) olup, iki puan arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p = 0,045$). Araştırmaya katılan bireylerden anne öğrenim durumu ortaokul mezunu olanların ön test puanları 63 (IQR 25-75; 35-75) ve son test puanları 59 (IQR 25-75; 23-75) olup; iki puan arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p = 0,023$). Araştırmaya katılan bireylerden anne öğrenim durumu lise mezunu olanların ön test puanları 59 (IQR 25-75; 34-75) ve son test puanları 61 (IQR 25-75; 33-75) olup; iki puan arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p = 0,015$) (Tablo 4).

Tablo 3. Son Test Cevaplarının Cinsiyetlere Göre Karşılaştırılması

Son test maddeleri	Cinsiyet	Katılmıyorum n (%)*	Katılıyorum n (%)*	p**
"Erkeklerin ev işlerine yardım etmede kızlarla aynı sorumlulukları vardır."	Erkek	0 (0,0)	95 (100,0)	0,006***
	Kadın	10 (8,0)	115 (92,0)	
"Ev işleri cinsiyete göre paylaştırılmamalıdır."	Erkek	15 (16,9)	74 (83,1)	0,043
	Kadın	9 (7,1)	118 (92,9)	
"Erkek aileden sorumlu olduğu için kadın ona itaat etmelidir."	Erkek	84 (92,3)	7 (7,7)	0,009
	Kadın	129 (99,2)	1 (0,8)	
"Bir kadın eşine ters davranmamalıdır."	Erkek	16 (18,8)	69 (81,2)	<0,001
	Kadın	55 (53,4)	48 (46,6)	
"Bir kadından ziyade bir erkeği ağırlarken görmek daha kötüdür."	Erkek	58 (65,9)	30 (34,1)	<0,001
	Kadın	118 (95,9)	5 (4,1)	
"Kızlar erkeklerden daha derli toplu ve temiz olmalıdır."	Erkek	75 (86,2)	12 (13,8)	0,001
	Kadın	124 (98,4)	2 (1,6)	
"Erkekler sadece sorumlu olduğu konularla ilgilenmelidir."	Erkek	81 (91,0)	8 (9,0)	0,004
	Kadın	125 (99,2)	1 (0,8)	
"Erkekler kızlara göre farklı şekilde yetiştirilmelidir."	Erkek	45 (57,7)	33 (42,3)	<0,001
	Kadın	112 (93,3)	8 (6,7)	
"Arkadaş çevreme göre, gelecekteki ev içi faaliyetlerim mesleki faaliyetlerimden daha önemlidir."	Erkek	60 (77,9)	17 (22,1)	<0,001
	Kadın	117 (95,1)	6 (4,9)	
"Bir babanın temel sorumluluğu maddi konularda çocuklarına yardım etmektir."	Erkek	58 (72,5)	22 (27,5)	0,291
	Kadın	85 (80,2)	21 (19,8)	
"Bazı işler kadınlar için uygun değildir."	Erkek	34 (38,2)	55 (61,8)	<0,001
	Kadın	79 (76,0)	25 (24,0)	
"Arkadaş çevremde eşimin iş geleceği benim iş geleceğimden daha önemlidir."	Erkek	77 (95,1)	4 (4,9)	0,208
	Kadın	127 (98,4)	2 (1,6)	
"Çocukların nasıl yetiştirileceğine çoğunlukla annesi karar vermelidir."	Erkek	81 (92,0)	7 (8,0)	0,245
	Kadın	118 (95,9)	5 (4,1)	
"Sadece bazı işler kadine erkeğe eşit derecede uygundur."	Erkek	37 (42,5)	50 (57,5)	<0,001
	Kadın	83 (75,5)	27 (24,5)	
"Birçok önemli işte erkeklerle anlaşmak kadınlarla anlaşmaktan daha kolaydır."	Erkek	65 (73,0)	24 (27,0)	0,016
	Kadın	103 (87,3)	15 (12,7)	

* Satır Yüzdesi ** Ki-kare testi *** Fisher Testi

Katılımcıların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ön test puan ortanca değeri 61 (IQR 25-75; 53,5-68,0) son test puan ortanca değeri 62

(IQR 25-75; 52,5-68,5) olup ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (p=0,274) (Tablo 5).

Tablo 4. Demografik Özelliklere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler (n=241)	Ön Test (Median-IQR [±])	p	Son Test (Median-IQR [±])	p	p ^
Cinsiyet					
Kadın	66 (46-75)	<0,001*	66 (49-75)	<0,001*	0,131
Erkek	54 (34-75)		53 (23-75)		0,942
Aile ile Birlikte Yaşama					
Evet	64 (35-75)	0,052*	63 (33-75)	0,097*	0,204
Hayır	60 (34-75)		60 (23-75)		0,737
Aile Yapısı					
Çekirdek Aile	62 (34-75)	0,381**	62 (23-75)	0,097**	0,625
Geniş Aile	58 (40-75)		56 (39-73)		0,337
Diğer	58 (50-65)		38 (23-52)		0,180
Ebeveynlerin Gelir Durumu					
Baba anneden çok kazanıyor	62 (34-75)	0,642**	61 (23-75)	0,758**	0,475
Anne babadan çok kazanıyor	60 (41-75)		65 (23-73)		0,911
Anne ve baba kazancı denk	64 (35-75)		63 (35-75)		0,177
Ebeveynlerin Çalışma Durumu					
Yalnızca anne çalışıyor	60 (41-73)	0,976**	62 (44-73)	0,976**	0,506
Anne ve baba çalışıyor	62 (34-75)		61 (23-75)		0,425
Anne ve baba çalışmıyor	63 (43-75)		60 (44-74)		0,459
Kardeş Sayısı					
Kardeşi yok	63 (50-74)	0,572**	59 (50-75)	0,491**	0,440
1 kardeşi var	63 (34-75)		62 (23-75)		0,625
2 kardeşi var	63 (34-75)		61 (33-75)		0,147
3 kardeşi var	60 (43-75)		61 (42-73)		0,406
>3 kardeşi var	59 (39-71)		57 (23-67)		0,859
Kardeş Cinsiyeti					
Sadece erkek kardeş	62 (35-75)	0,405**	61 (39-75)	0,165**	0,536
Sadece kız kardeş	63 (34-75)		64 (23-75)		0,626
Erkek ve kız kardeş	61 (34-75)		59 (23-75)		0,190
Doğum Yeri					
Köy	62 (43-71)	0,714**	57 (23-67)	0,549**	0,260
İlçe	63 (34-75)		63 (38-75)		0,545
İl	61 (34-75)		61 (23-75)		0,774
Büyükşehir	62 (39-75)		61 (33-75)		0,045
Ailenin Aylık Gelir Durumu					
Geliri giderinden çok az	64 (51-75)	0,399**	60 (45-74)	0,342**	0,091
Geliri giderinden biraz az	63 (48-74)		64 (41-74)		0,657
Geliri giderine denk	63 (34-75)		61 (23-75)		0,343
Geliri giderinden biraz fazla	62 (34-75)		61 (23-75)		0,899
Geliri giderinden çok fazla	55 (35-68)		55 (38-71)		0,677
Anne Öğrenim Durumu					
Okuryazar değil	67 (58-69)	0,626**	58 (55-67)	0,760**	0,180
Sadece okuryazar	62 (59-65)		60 (52-68)		0,655
İlkokul mezunu	62 (34-75)		61 (37-74)		0,829
Ortaokul mezunu	63 (35-75)		59 (23-75)		0,023
Lise mezunu	59 (34-75)		61 (33-75)		0,015
Ön Lisans/Lisans mezunu	63 (45-75)		62 (23-75)		0,064
Yüksek Lisans ve üzeri	61 (43-75)		59 (46-73)		0,888

Baba Öğrenim Durumu					
İlkokul mezunu	61 (43-74)	0,431**	62 (39-74)	0,940**	0,916
Ortaokul mezunu	65 (58-71)		61 (23-71)		0,066
Lise mezunu	63 (43-73)		61 (42-75)		0,785
Ön Lisans/Lisans mezunu	62 (34-75)		61 (35-75)		0,419
Yüksek Lisans ve üzeri	57 (35-75)		59 (23-75)		0,879
±: Çeyrekler arası aralık 25-75 *: Mann Whitney U Testi **: Kruskal Wallis Testi ^: Wilcoxon Testi					

Tablo 5. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler (n=241)		p
Ön Test		0,274*
Ortalama±SS	60,26±9,73	
Ortanca (IQR±)	61 (53,5-68,0)	
Son Test		
Ortalama±SS	59,80±10,59	
Ortanca (IQR±)	62 (52,5-68,5)	
*:Wilcoxon Testi		

Tartışma

Bu çalışma, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Dönem 3 öğrencilerine, toplumsal cinsiyet eşitliği dersi öncesi ve sonrasında "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği" uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin eğitim öncesi ve sonrasındaki ölçek puanları incelenerek; yapılan eğitimin etkinliği değerlendirilmiştir. Yapılan istatistiksel analizlerde katılımcıların ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (Ön Test: 60,26±9,73, Son Test: 59,80±10,59; p=0,274). Bu perspektifte toplumsal cinsiyet konusu ile ilgili verilen bir saatlik eğitimin; bireylerde bilgi, tutum ve davranış değişikliği gerçekleşmesi açısından yetersiz kaldığını söylemek mümkündür. Ebelik öğrencilerinde 2022 yılında gerçekleştirilen bir çalışmada toplumsal cinsiyet eğitimi verilmeden önce ve sonrasında "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği" kullanılarak değerlendirme yapılmış ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (Ön Test: 60,02±7,96, Son Test: 60,02±8,49; p=0,293) (22). Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde gerçekleştirilen bir çalışmada ise tıp fakültesi boyunca verilen eğitimin öğrencilerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını değiştirmede gösterilmiştir (23). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim gören birinci ve altıncı sınıf öğrencilerinde yapılan çalışmada ise 1. sınıf ile 6. sınıflar arasında toplumsal cinsiyet rollerine

dair istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur (24). Avustralya'da 2018 yılında tıp fakültesi öğrencilerinde gerçekleştirilen bir çalışmada, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminde klasik eğitim metotlarıyla yeterince ilerleme kaydedilemediği; daha yenilikçi ve çok boyutlu eğitim teknikleri içeren yaklaşımlar ile öğrenmenin arttığını belirtmişlerdir (25). Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıf öğrencilerinde yapılandırılmış bir eğitim modülü ile gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerin ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve son test puanlarının 118,92±6,92 olduğu bildirilmiştir (maksimum puan: 120 olarak belirtilmiştir) (26). Literatürde konu ile ilgili olarak yapılmış diğer çalışmalarda da yapılan eğitim müdahalelerinin süre ve kapsamı arttıkça toplumsal cinsiyet eğitiminin etkinliğinin arttığı gösteren çalışmalar bulunmaktadır (18-20). Ayrıca yapılan pek çok araştırma tıp fakültelerinde toplumsal cinsiyet eğitiminde ve değerlendirmesinde yeniliklere gidilmesi gerektiği belirtilmektedir (27-32). Bu perspektifte Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi ve diğer üniversite müfredatlarında bulunan bir saatlik toplumsal cinsiyet derslerinin ve tüm tıp eğitiminin; toplumsal cinsiyet ile ilgili bireylerin bilgi, tutum ve davranış değişikliği geliştirebilmek açısından yeterli olmadığını ve bu derslerin süre ve içeriklerinde yapılacak değişimlere ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızda ön test puanlarının demografik özellikler açısından karşılaştırılması gerçekleştirilmiş ve sadece cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara göre hem ön test hem de son testte daha düşük puanlar aldığı tespit edilmiştir. Araştırmamızda ön testin ortancası 61 (53,5-68,0) ve son testin ortancası 62 (52,5-68,5) olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 75 olduğu için, kullandığımız ölçeğin bir cut-off değeri olmamasına rağmen katılımcılarımızın orta yükseklikte bir puan aldığı söylenebilir. Bu durum katılımcılarımızın %84,6'sının hem anne hem babası çalışan bir kesimden gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Sağlık hizmetlerinde okuyan öğrencilerin, toplumsal cinsiyet rol tutumları yine aynı ölçek kullanılarak ölçüldüğünde ortalama $54,31 \pm 8,93$ olarak tespit edilmiş ve puanlarının demografik özellikler açısından karşılaştırılması sonucunda sadece cinsiyet, okunulan bölüm ve toplumsal cinsiyet konusunu bilme durumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (33). Amerika'da tıp fakültesi öğrencilerinde gerçekleştirilen çalışmada, azınlık grupların ve kadınların toplumsal cinsiyet tutumu ile ilgili daha yüksek puanlar aldığı bildirilmiştir (34). İsviçre'de 2020 yılında yapılan bir araştırmada ise toplumsal cinsiyet eşitliğine olan duyarlılığı etkileyen tek faktörün kadın cinsiyet olduğu, kadın cinsiyetin puanlarının daha yüksek olduğu, diğer faktörlerin sonuçları etkilemediği ve tıp fakültesi 3. sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği puanlarının orta-yüksek bulunduğu bildirilmiştir (35). Bu durum, kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine dair deneyimlerinin doğrudan ve daha görünür biçimde dezavantaj içermesi nedeniyle, eşitlikçi tutum geliştirme eğilimlerinin daha yüksek olabileceğini göstermektedir. Kadınlar, günlük yaşamda toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılıkla daha sık karşılaştıkları için, bu tür konulara karşı duyarlılıkları ve farkındalık düzeyleri daha erken yaşlarda gelişebilmektedir. Erkek öğrenciler ise bu ayrımcılığı doğrudan deneyimlemedikleri için, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleriyle ilgili farkındalık geliştirmede daha fazla zamana ve derinlemesine eğitime ihtiyaç duyabilirler. Ayrıca ataerkil toplum yapılarında erkeklere sunulan ayrıcalıkların sorgulanması, bu grupta direnç veya nötr tutumlarla karşılaşılmasına neden

olabilir. Dolayısıyla erkek öğrencilerin daha düşük puan alması, yalnızca bilgi eksikliğinden değil; aynı zamanda toplumsal normların içselleştirilme düzeylerinden de kaynaklanıyor olabilir. Bu bağlamda eğitim programlarının yalnızca bilgi aktaran değil, aynı zamanda tutum ve farkındalık geliştirmeye odaklanan katılımcı yöntemlerle zenginleştirilmesi önemlidir.

Katılımcıların son testte verdikleri cevaplar incelendiğinde genellikle erkek katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumunun daha geleneksel yönde, kadın katılımcıların daha eşitlikçi yönde olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte yalnızca 3 maddede kadın ve erkek katılımcıların tutumları arasında istatistiksel olarak fark olmadığı dikkat çekmektedir. Bu maddeler "Bir babanın temel sorumluluğu maddi konularda çocuklarına yardım etmektir.", "Arkadaş çevremde eşimin iş geleceği benim iş geleceğimden daha önemlidir." ve "Çocukların nasıl yetiştirileceğine çoğunlukla annesi karar vermelidir." olarak tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet; kadın ve erkeğe toplum tarafından atfedilen roller, sorumluluklar ve davranış kalıplarıyla şekillenmektedir. Kadınlar ve erkekler için uygun görülen davranışlar, sosyal normlar aracılığıyla belirlenmekte ve bu durum kalıplaşmış toplumsal beklentileri beraberinde getirmektedir. Söz konusu beklentiler kültürden kültüre değişse de özünde benzer kalıp yargılar içermektedir. Çalışma bulgularında da bu kalıp yargıların etkisinin gözlemlendiği söylenebilir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve bu kalıpların dönüşümünde eğitim, hukuk ve siyaset temel çözüm alanlarıdır. Özellikle eğitim alanında; öğretmenler, okullar, müfredatlar ve eğitim materyallerinin toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı biçimde düzenlenmesi kritik öneme sahiptir (12). Bu doğrultuda öğrenciler hedef kitle olarak belirlenmeli ve eğitim içeriği tüm cinsiyetler için kapsayıcı, eleştirel ve dönüştürücü bir yaklaşımla yapılandırılmalıdır. Erkek öğrencilerin daha düşük puanlar almış olması, bu gruba yönelik farkındalık artırıcı çalışmaların önemini gösterse de eğitim modüllerinin yalnızca cinsiyet temelli ayrımla değil, niteliklendirilmiş ve kapsayıcı biçimde tasarlanması gerektiği unutulmamalıdır.

Araştırmaya katılan bireylerin tamamının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi

tutumunun özellikle üç maddede daha geleneksel yöne doğru kaydığı tespit edilmiştir. Bu maddeler; “Bir kadın eşine ters davranmamalıdır.”, “Bazı işler kadınlar için uygun değildir.” ve “Sadece bazı işler kadın ve erkeğe eşit derecede uygundur.” olarak tespit edilmiştir. Kadınlar; çalışma hayatı içerisinde birbirinden farklı niteliklerdeki işlerde çalışırken bir taraftan da beklenildiği gibi toplumsal cinsiyet rollerine de uygun hareket etmeye çalışmaktadır. Bu durumun sonucunda çalışma hayatında kadınlar daha az yer bulmakta ve belirli mesleklerde yoğunlaşmakta, iş yerlerinde yükselmemelerine ve daha düşük vasıflı olarak nitelendirilebilecek işlerde çalışmalarına neden olmaktadır. Çalışma yaşamı, ayrımcılığı ve adaletsizliği erkek cinsiyet üzerinde de gösterirken, aslen kadınlar mevcut oldukları konumlarda daha çok mağdur olmaktadır. Bu durumun altında yatan temel faktör olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği gösterilmektedir. Söz konusu maddelerin cevaplarında da kadına yönelik eşitlikçi olmayan çalışma tutumunun ve toplumsal beklentilerin tüm katılımcılar tarafından doğrulandığını görülmektedir.

Sonuç

Sonuç olarak bu çalışmada tıp fakültesi öğrencilerine verilen toplumsal cinsiyet konusu ile ilgili eğitimin; bireylerde bilgi, tutum ve davranış değişikliği gerçekleşmesi açısından yetersiz kaldığı ve toplumsal cinsiyet puanları üzerinde sadece cinsiyetin önemli bir faktör olduğunu söylemek mümkündür.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması bir insan hakkı ve evrensel bir gerekliliktir. Bu nedenle tüm toplumun toplumsal cinsiyet algısının iyileştirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte sağlığı hakkı, cinsiyet ve eşitlikle sağlayabilmek ve hem kadın hem de erkek cinsiyet için daha iyi bir sağlık düzeyine ulaşabilmek için özellikle sağlık çalışanlarının toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik yüksek bir algı ve tutum düzeyine sahip olması gerekmektedir. Bu kapsamda sağlık çalışanlarının eğitimi büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmanın sonuçları tüm toplumsal cinsiyet eşitliği konulu eğitim programlarının hem süre hem içerik olarak değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili yeni geliştirilecek müfredatlara, yeni eğitim metotlarına ya da

var olan müfredatı inovatif eğitim programları ile güçlendirmeye ihtiyaç olduğu söylenebilir. Eğitimde; cinsiyet eşitliği kavramını kendiliğinden oluşacak bir süreç olarak değerlendirmemek, klinik vakaların değerlendirilmesinde psikososyal konuları biyomedikal problemlerle bütünleştirmek, konu ile ilgili literatür ve eğitim materyallerini yaygınlaştırmak ve eğitici eğitimlerinin gerçekleştirilmesine olanak sağlamak başarılı bir eğitim sürecinin gerçekleştirilmesi adına kritik adımlar olabilir.

İletişim: Merve Atik Şahin

E-Posta: drmerveatik@outlook.com

Kaynaklar

1. WHO. Gender and health, 2025. Erişim Tarihi:24.03.2023. Erişim Adresi: <https://www.who.int/health-topics/gender>
2. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). Ruh Sağlığını Güçlendirme: Kavramlar, Kanıtlar, Uygulamalar – Özet Rapor. Taycan O, Coşkun B, çeviri editörleri. Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları; 2020.
3. Derman O. Tarihsel süreçte toplumsal cinsiyet. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2021;64(1-2): 42-8.
4. United Nations Population Fund (UNFPA). Gender Equality, 2025. Erişim Tarihi: 05.03.2025. Erişim Adresi: <https://esaro.unfpa.org/en/topics/gender-equality#:~:text=Gender%20equality%20means%20that%20the,in%20dignity%2C%20safety%20and%20security.>
5. Küresel Amaçlar. Toplumsal Cinsiyet eşitliği: Neden Önemli? Erişim Tarihi:21.03.2023. Erişim Adresi: https://www.kureselamaclar.org/wp-content/uploads/5_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi.pdf
6. UN. Goal 5: Achieve gender equality and empower all women and girls, 2022. Erişim Tarihi:21.03.2023. Erişim Adresi: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/#:~:text=Goal%205%3A%20Achieve%20gender%20equality%20and%20empower%20all%20women%20and%20girls&text=Gender%20equality%20is%20not%20only,achieve%20gender%20equality%20by%202030>

7. The Global Goals, 5 Gender Equality. Erişim Tarihi:21.03.2023. Erişim Adresi: <https://www.globalgoals.org/goals/5-gender-equality/>
8. World Economic Forum, Global Gender Gap Report 2022. 2022. Erişim Tarihi:21.03.2023. Erişim Adresi: https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2022.pdf
9. The World Bank. The World Bank In Gender, 2023. Erişim Tarihi:21.03.2023. Erişim Adresi: <https://www.worldbank.org/en/topic/gender/overview>
10. Başar F. Toplumsal Cinsiyet. Başar F, ed. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2020.
11. WHO. Women's Health 2023. Erişim Tarihi:21.03.2023. Erişim Adresi: <https://www.who.int/health-topics/women-s-health>
12. United Nations Population Fund (UNFPA). About us. 2018. Erişim Tarihi:21.03.2023. Erişim Adresi: <https://www.unfpa.org/about-us>
13. Yelda Ö. Toplumsal cinsiyete özgü tıp üzerine sosyolojik tartışmalar- Sociological discussions on gender-specific medicine. Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi. 2019;2(2):279-94.
14. Smith DG. Diversity's promise for higher education: making it work. 3rd ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press; 2024.
15. Coe IR, Wiley R, Bekker LG. Organizational best practices towards gender equality in science and medicine. Lancet. 2019;393(10171):587-93. doi:10.1016/S0140-6736(18)33188-X.
16. Rosa R, Clavero S. Gender equality in higher education and research. J Gend Stud. 2021;31(1):1-7. doi:10.1080/09589236.2022.2007446.
17. Direk N, Irmak B. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar. DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi. 2017;31(3):121-8.
18. Cetişli NE, Top ED, Gülşen I. The gender attitude related roles of university students who continued or not the gender equality course. Florence Nightingale J Nurs. 2017;25(2):104-10.
19. Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği (CEİD). Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle baş etme strateji ve politikaları. Ankara: CEİD; 2024. Erişim Tarihi: 05.03.2025. Erişim Adresi: <https://ceidizler.ceid.org.tr/dosya/toplumsal-cinsiyet-esitsizlikleriyle-bas-etme-strateji-ve-politikalaripdf.pdf>
20. Bakioğlu F, Türküm AS. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Kastamonu Eğitim Dergisi. 2019;27(2):717-25.
21. Karakoç H, Duran B, Döner Şİ. Üniversite öğrencilerine verilen toplumsal cinsiyet ve şiddet farkındalığı eğitiminin toplumsal cinsiyet algı ve tutumuna etkisi. Güncel Hemşirelik Araştırmaları Dergisi. 2022;2(3):114-21.
22. Ergin A, Bekar T, Aydemir Acar G. Tıp Fakültesi Öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları ve etkileyen faktörler. Fırat Tıp Dergisi. 2019;24(3):122-8.
23. Altınöz AE, et al. Tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları: Kesitsel bir çalışma. Klinik Psikiyatri Dergisi. 2018;21(3):271-77.
24. Micheal S, Marjadi B. Blended learning to teach gender in medical school. Clin Teach. 2018;15(3):208-13.
25. Ozan S, et al. Yapılandırılmış bir eğitim modülünün, tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet ve flört şiddetine yönelik algı ve tutumlarına etkisi. Tıp Eğitimi Dünyası. 2020;19(58):24-41.
26. De Vries E, Kathard H, Müller A. Debate: Why should gender-affirming health care be included in health science curricula? BMC Med Educ. 2020;20(51):1-10.
27. James E, Salahou A. Medical students, and issues of social change: Gender inclusion in student organizations. Med Sci Educ. 2021;31(2):315-6.
28. Kristoffersson E, et al. Experiences of the gender climate in clinical training—a focus group study among Swedish medical students. BMC Med Educ. 2016;16(1):1-11.
29. Pratt-Chapman ML, Phillips S. Health professional student preparedness to care for sexual and gender minorities: Efficacy of an elective interprofessional educational intervention. J Interprof Care. 2020;34(3):418-21.
30. Ivanoff CS, ark. An international survey of female dental students' perceptions about gender bias and sexual misconduct at four dental schools. J Dent Educ. 2018;82(10):1022-35.
31. Verdonk P, ark. From gender bias to gender awareness in medical education. Adv Health

- Sci Educ. 2009; 14:135-52.
32. Palas P, Sevde A. Sağlık hizmetleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki. Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi. 2020;4(7):91-100.
33. Lee M, Coulehan JL. Medical students' perceptions of racial diversity and gender equality. Med Educ. 2006;40(7):691-96.
34. Verdonk P, ark. Medical students' gender awareness: Construction of the Nijmegen gender awareness in medicine scale (N-GAMS). Sex roles. 2008; 58:222-34.